

ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 339.972:347.77/.78:001.895

НАЦІОНАЛЬНА ІННОВАЦІЙНА СИСТЕМА ТА ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГІВ

DOI 10.30838/ P.ES.2224.290818.94.212

**Бабенко В. А., к.і.н.,
Хлівецька М. О.**

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Стаття присвячена визначенню положення України у міжнародних рейтингах, спрямованих на оцінку розвитку інноваційної діяльності і захисту прав інтелектуальної власності в країнах. Розглянуто Міжнародний індекс захисту прав власності, Глобальний індекс інновацій, Індекс інноваційного розвитку, Глобальний індекс конкурентоспроможності, Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло та Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів за 2018 рік і місце України в них. Проаналізовано кореляцію щабель рейтингу із поточними нововведеннями в нормативно-правову базу захисту прав інтелектуальної власності та соціально-економічною ситуацією в Україні. Виявлено макроекономічні та інституційні фактори, що перешкоджають подальшому розвитку інноваційного потенціалу та підвищенню конкурентоспроможності України на світовому ринку інтелектуальної власності.

Ключові слова: національна інноваційна система, Україна, міжнародний рейтинг, інноваційний потенціал, конкурентоспроможність, інтелектуальна власність

UDC: 339.972:347.77/.78:001.895

NATIONAL INNOVATION SYSTEM AND PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL RATINGS

DOI 10.30838/ P.ES.2224.290818.94.212

**Babenko V., PhD in Historical sciences,
Hlivecka M.**

Pridniprovsk state academy of civil engineering and architecture

The article is devoted to define Ukraine's position in international ratings aimed at assessing the development of innovation activities and protection of intellectual property rights within the countries. Intellectual Property Right Index, Global Innovation Index, Bloomberg Innovation Index, Global Competitiveness Index, Innovation Union Scoreboard and Global Talent Competitiveness Index for 2018 are considered,

---

© Бабенко В. А., к.і.н., Хлівецька М. О., 2018

especially, the position of Ukraine in such a rankings. The correlation between the movements of Ukraine along the global rating lists and updates implemented into the legal framework in addition to current socio-economic situation are investigated. The macroeconomic and institutional factors that prevent Ukraine's innovative potential and level of competitiveness from being gradually grown up on the world's market of intellectual property are revealed.

Keywords: national innovative system, Ukraine, international rating, innovative potential, competitiveness, intellectual property.

Актуальність проблеми. В умовах сучасних активних глобалізаційних процесів, інтеграція та взаємозалежність економік країн світу посилилася як ніколи раніше. Необхідність побудови економіки постіндустріального типу та жорстка конкурентна боротьба на ринку інтелектуальної власності вимагають від України підвищення конкурентоспроможності в даній галузі, модернізації потужного інноваційного і науково-технічного потенціалу, нарощування креативного людського потенціалу створення сприятливого ділового середовища, що дозволить в майбутньому укріпити позиції в світових рейтингах.

Долучаючись до світового ринку, держава бере на себе ряд зобов'язань, в тому числі оприлюднення або надання вільного доступу до статистичної інформації міжнародним організаціям та незалежним інформаційним агенціям. Незважаючи на те, що ринок прав інтелектуальної власності є відносно новим явищем, у світовій економіці вже сформувалася низка науково-обґрунтованих індексів, які оцінюють рівень конкурентоспроможності країни або їх груп в даній галузі. На сьогодні стан економіки та рівень інвестиційної привабливості держав оцінюється саме за допомогою глобальних рейтингів, які не просто вказують на позиціонування країни на світовій арені, а й аналізують поточний стан її матеріально-технічної бази, людського капіталу, взаємодії бізнесу з урядом і т.д. Аналіз динаміки індексів глобальних рейтингів з оцінки інноваційної діяльності дає можливість визначити закономірності зв'язку макроекономічних чинників та порядковим номером у списках, виявити слабкі сторони сучасного стану розвитку інноваційного потенціалу країн та шляхи подолання негативних тенденцій розвитку. Вплив рейтингів на формування стратегії розвитку держави важко переоцінити, адже саме вони допомагають чітко визначити поточні та стратегічні цілі країни і очікуваний результат від їх

впровадження. Така значущість для макроекономічного планування підтверджує наукову цінність, практичне застосування та актуальність досліджень на основі аналізу глобальних рейтингів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження позицій України в світових рейтингах зробили такі вітчизняні науковці як А. Максименко, Н. Писаренко, О. Паламарчук та інші. Окремі аспекти, важливі для розуміння інноваційної діяльності, захисту прав інтелектуальної власності, розглядаються у наукових розвідках дослідників. Так, Г. Андрощук розглядає розвиток національної інноваційної системи України у Міжнародному індексі інтелектуальної власності. Роботи А. Жарінової, присвячені економіці знань, аналізують інтелектуальний капітал та інноваційний потенціал, як фактори конкурентоспроможності, на основі міжнародних рейтингів. І. Дахно звертається до міжнародних рейтингів з огляду на місце України в них та у зв'язку з позиціями України в світовій економіці та міжнародній торгівлі.

Але, віддаючи належне внеску науковців щодо аналізу поточної ситуації в Україні за економічними показниками, такими як: конкурентоспроможність країни, її економічна безпека, все ще недостатньо уваги приділяється дослідженню інноваційної системи та показникам щодо розвитку права інтелектуальної власності в Україні. З огляду на сучасні умови макроекономічного стану необхідно постійно відслідковувати місце України в міжнародних рейтингах і робити комплексну оцінку національної інноваційної системи держави у першу чергу в зв'язку з розвитком права інтелектуальної власності, оскільки саме ці індикатори її розвитку нададуть Україні відповідні рейтингові місця та стануть свідченням зайняття Україною гідного місця в світі в суспільстві «економіки знань».

Мета роботи. Метою дослідження є ґрунтовний аналіз позиціонування України в міжнародних рейтингах для комплексної оцінки сучасного стану інноваційної національної системи України, права інтелектуальної власності та визначення подальших перспектив її розвитку згідно з Індексом глобальної конкурентоспроможності країн.

Викладення основного матеріалу дослідження. Розвиток сучасної економіки відбувається переважно завдяки інноваціям. Саме інновації, як основа розвитку будь-якої країни, формують систему взаємовідносин між наукою, промисловістю та суспільством та складають національну

інноваційну систему. Згідно з визначенням ООН: «Національна інноваційна система – це система взаємовідносин між наукою, промисловістю та суспільством, за якої інновації слугують основою розвитку промисловості та суспільства, а ті, в свою черг, стимулюють розвиток інновацій і визначають найважливіші напрями наукової діяльності[1]. Сутність інноваційної діяльності науковці розуміють як «максимізацію соціально-економічного ефекту за рахунок використання результатів інтелектуальної праці, так званого інтелектуального капіталу, важливою складовою якого є інтелектуальна власність». [2].

Андрощук Г. О. Давимука С. А. Федулова Л. І. визначають національну інноваційну систему, як сукупність взаємопов'язаних організацій (структур), що займаються виробництвом і комерційною реалізацією наукових знань, технологій в межах національних кордонів[3]. Концепція розвитку національної інноваційної системи трактує сутність цього поняття як «сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу»[4]. Національна інноваційна система є дійсно універсальним інструментом для створення інтелектуальної власності та перетворення її в інноваційну продукцію. Саме від сформованої динамічної національної інноваційної системи залежить конкурентоспроможність національної економіки у глобальному середовищі. Рушійною силою розвитку НІС є розвиток інтелектуальної власності в країні, «поглиблення кооперації між суб'єктами інноваційного процесу на основі трансферу інтелектуальних продуктів»[5].

Ефективність державної політики у сфері інноваційної діяльності, поточний технологічний стан виробництва та рівень захисту прав інтелектуальної власності оцінюються місцем країни у міжнародних рейтингах, що спеціалізуються на цих питаннях. Глобальні рейтинги є визнаними в усьому світі через свою об'єктивність та ґрунтовність, бо у складанні звітів беруть участь міжнародні організації або незалежні залучені агенції. Основними серед тих, що оцінюють інноваційний розвиток світового співтовариства є Міжнародний індекс захисту прав власності (Intellectual Property Right Index), Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index), Індекс інноваційного розвитку агентства

Bloomberg (Bloomberg Innovation Index), Індекс глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index), Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло (Innovation Union Scoreboard), Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів (Global Talent Competitiveness Index).

Міжнародний індекс захисту прав власності є показником, що оцінює успіхи країн світу у захисті прав власності з точки зору різних аспектів означеної діяльності. Розробником даного кількісного вимірника є Міжнародний Альянс прав власності, який оприлюднює дані щодо захисту прав власності як фізичної, так і інтелектуальної щорічно з 2007 року. В контексті останньої вимірниками якості та досконалості системи захисту є три чинники: захист прав інтелектуальної власності, захист патентних прав і рівень «піратства» – порушення прав в сфері власності. У 2018 році дослідження проводилося на базі 125 країн. Згідно з умовами індексу, рівень безпеки прав інтелектуальної власності може бути максимально оціненим у 10 балів.

Незважаючи на те, що значення показника України у 2018 р. виросло на 0,858 бали до 4,3, рівень захисту прав творців все ще залишається досить низьким і відображається у 110 позиції світового рейтингу між Камеруном та Нікарагуа та 23 (остання після Туреччини) – у рейтингу серед країн Центрально-Східної Європи та Центральної Азії. Лідерами традиційно є Фінляндія, Нова Зеландія, Швейцарія [6].

Так як індекс розкриває захист прав власності різних типів, то щоб проаналізувати сферу інтелектуальної власності, необхідно звернутися до суб-індексу з аналогічною назвою. Його сумарне значення (4,4 балів) сформоване трьома чинниками: захистом прав інтелектуальної власності як таких із позначкою у 3,8 балів, захистом патентів - 7,7 балів та оцінкою так званого явища піратства – 1,8 балів. Детальніше позиціонування країни відповідно до цих чинників можна розглянути в таблиці 1.

Таблиця 1 – Позиціонування у світі і регіоні значень основних показників Міжнародного індексу захисту прав власності України у 2018 році

Фактор	Бали	Місце у світі (серед 125 країн)	Місце у регіоні (серед країн Центрально-Східної Європи та Центральної Азії)
Загальний індекс	4,436	92	15
Захист прав інтелектуальної власності	3,759	109	22
Захист патентів	7,75	40	9
Піратство авторських прав	1,8	89	20

Джерело: складено автором на основі [6]

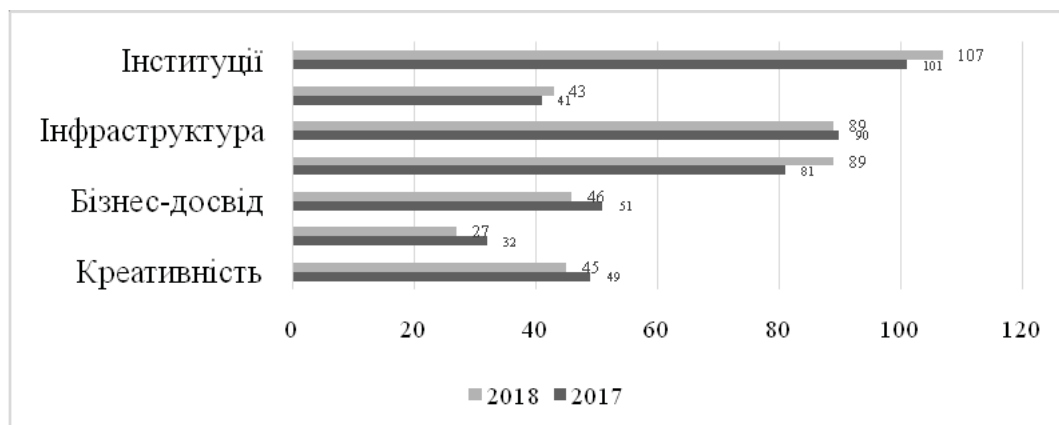
Іншим впливовим рейтингом у сфері інтелектуальної власності є “Глобальний індекс інновацій 2018”, згрупований спільно зусиллями Корнельського університету, школи бізнесу INSEAD і Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Він охоплює 126 економік світу й використовує 82 показники, що покривають велику кількість аспектів інтелектуальної власності. Лідируючі позиції у цьому рейтингу посідають Швейцарія (68,4 бали), Нідерланди (63,3 бали), Швеція (63,1 бали). Україна посідає в ньому 43 місце між Грецією і Таїландом із 38,5 балів. Хоча це на 7 сходинок вище ніж минулого року за рахунок підвищення ефективності інноваційної діяльності – співвідношення кінцевого результату до інноваційних ресурсів[7].

Фундаментальним базисом інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал. Та навіть він характеризується стабільною тенденцією до втрати позицій – 43 позиція у рейтингу 2018 року проти 41 – у 2017. Таке стрімке падіння викликане скороченням державної підтримки освітньої галузі та науки. Відсутність значних капіталовкладень у R&D зумовлює залежність результатів досліджень від амбіцій бізнесу та активну еміграцію науковців.

Рівень розвитку інституційного середовища України також поступово знижується – з 101 позиції у 2017 році до 107 у 2018. Причиною такої від’ємної динаміки, на наш погляд, є відсутність сприятливого середовища для ведення бізнесу. Інфраструктура є досить стабільною складовою: у 2018 році Україна посіла 89 місце, рік тому - 90. З огляду на лихоманку українського кредитного ринку через приватизацію і банкрутство впливових банківських установ, а також зменшення привабливості країни як реципієнта інвестицій у зв’язку з політичною ситуацією, показники ринків України впали на 8 сходинок за рік до 89 місця у 2018 році.

Бізнес-послуги у сфері інновацій мають позитивну динаміку. Зокрема, завдяки підвищенню рівня сприйняття знань – активності українців у міжнародних заходах, конференціях, тренінгах, Україна перемістилася з 51 на 46 сходинку рейтингу. Окрім цього, за результативністю наукових досліджень – з 32 на 27 місце – завдяки все тому ж впливу набутих знань. За підіндексом «Креативність» країна також показала обнадійливий статус – піднялася на 45 позицію після 49 за рахунок якісного зростання значень у всіх структурних частинах. Комплексну динаміку складових індексу можна побачити на рис. 2.

Наступний індекс сформовано приватною організацією – інформаційною агенцією Bloomberg. Методологія однойменного індексу - Bloomberg Innovation Index- передбачає аналіз семи факторів: витрати на R&D у співвідношенні до ВВП; технологічні можливості; продуктивність праці; кількість високотехнологічних підприємств; ефективність вищої освіти та відсоток дипломованих спеціалістів; концентрація дослідників; патентна активність.

*Рис. 1. Динаміка складових Глобального індексу інновацій України, 2017-2018 роки
Джерело: складено автором на основі [8]*

Відповідно до рейтингу у 2018 р., серед 50 досліджуваних країн, Україна втратила за рік 4 позиції і розмістилася між Таїландом та Кіпром, що відповідає 46 місцю в рейтингу. Це найсильніше падіння згідно з статистичними даними індексу. Основна причина такого явища – падіння ефективності вищої освіти. При чому, ефективність вищої освіти згідно рейтингу визначається за часткою працівників з дипломами ВНЗ і кількістю випускників з інженерною й технічною вищою освітою. Лідерами згідно з дослідженням є Південна Корея, Швеція та Сінгапур [8].

Позиції України за продуктивністю праці також надзвичайно слабкі та відзначаються останнім, 50 місцем у рейтингу. Крім того, країна потрапила до трійки аутсайдерів за критерієм «технологічні можливості» - 48 місце. Серед досягнень варто відзначити високе 27 місце за ступенем патентної активності. Детальніше проаналізувати динаміку показників індексу можна за допомогою таблиці 2.

Глобальний індекс конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index) оприлюднюється Світовим економічним форумом. Методика розрахунку загального балу ґрунтується на пошуку середнього з 4 груп показників. Згідно з даними звіту, Україна опустилася на 2 сходинки в

рейтингу й посіла 83 місце серед 140 досліджуваних країн, найближчими сусідами країни виявилися Домініканська республіка та Македонія.

Таблиця 2. - Динаміка значень основних показників індексу інноваційного розвитку агентства Bloomberg України у 2017-2018 роках (серед 50 країн)

Рік	Загальне місце	Витрати на R&D у співвідношенні до ВВП	Технологічні можливості	Продуктивність праці	Кількість високо технологічних підприємств	Ефективність вищої освіти	Концентрація дослідників	Патентна активність
2017	42	44	47	50	34	4	44	27
2018	46	47	48	50	32	21	46	27

Джерело: складено автором на основі [8]

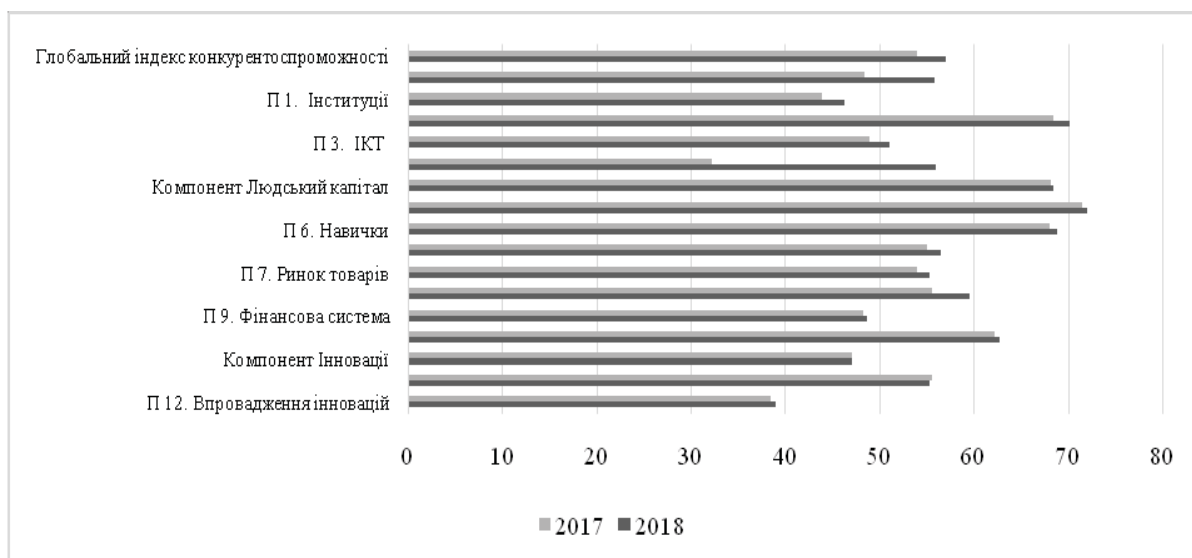
Конкурентоспроможність держави була оцінена в 57 балів, що дозволило їй розміститися на 6 позиції серед 9 інших країн регіону Євразія – між Арменією та Молдовою. Лідерами рейтингу виявилися три країни з американського континенту, Азії та Європи – США, Сінгапур та ФРН [9].

Слабким за значенням є компонент, що характеризує «Середовище». Незважаючи на стрімке зростання показників «Інституції» та «Макроекономічна стабільність» вони ще далекі від прийнятних для залучення європейських інвесторів. Спокійні темпи зростання ІКТ та інфраструктури є ключовими для інноваційного потенціалу країни, адже саме вони оцінюють рівень доступу населення та установ до мережі Інтернет. Безпосередньо, компонент «Інновації» є найслабшим у структурі факторів конкурентоспроможності країни, адже за рік він зріс на 0,1 балу до 47,1. Впровадження новітніх розробок та розвиток інноваційного підприємництва перебувають на критично низькому рівні через відсутність належної уваги уряду до цієї галузі, що виявляється у зменшенні обсягів державних закупівель високотехнологічної продукції, послабленні зв'язків між науково-дослідними установами та бізнесом.

Сильною стороною України, як уже неодноразово підкреслювалося, є людський капітал і його потенціал росте щороку: з 2017 до 2018 року бал за цей компонент виріс на 0,3 бали до 68,5. Всі складові цієї групи – «Охорона здоров'я» та «Навички», що включають вищу, професійну та професійну освіту – також зростають завдяки урядовим реформам.

Серед конкурентних переваг України варто також зазначити показник характеристики Ринків, що зріс на 1,5 балів (до 56,5). Ця група є комплексною і включає 4 індикатори: Товарні ринки, Ефективність ринку праці, Розвиток фінансового ринку та Ємність ринку. Останній з них є однією з запорок наближення рівня конкурентоспроможності України до середньосвітових значень у найближчій перспективі. На рис.2 можна прослідкувати кількісну динаміку кожного чинника.

Рис. 2. Динаміка складових глобального індексу конкурентоспроможності України, 2017-2018 р.р.(серед 140 країн)

Джерело: складено автором на основі [9]

Інноваційний індекс Європейського інноваційного табло (Innovation Union Scoreboard) відображає основні індикатори оцінки інноваційного потенціалу 28 країн ЄС, а також 8 країн, що не є членами цієї спільноти як, наприклад, Україна. Усі країни, що входять до табло, залежно від значень узагальнюючого індексу, згруповані у чотири групи: «інноваційні лідери», «сильні інноватори», «помірні інноватори» та «повільні інноватори».

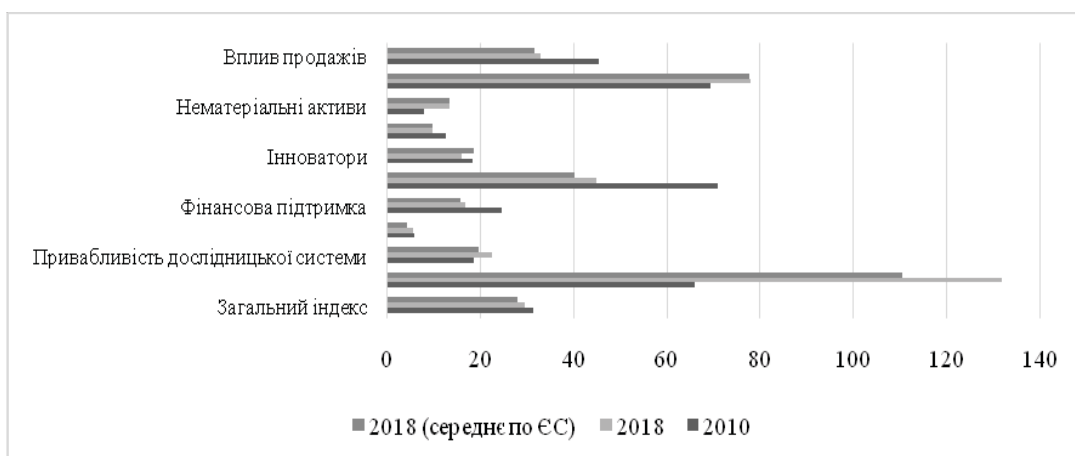
У доповіді «Європейське інноваційне табло 2018» було проаналізовано дані за 2017 р. Значення сумарного показника для України у 2017 р. становило 29,4%, що свідчить про падіння на 1,8% порівняно з 2010 роком. Воно також є нижчим за середнє по Європі. Таким чином, Україну зараховано до групи країн «повільні інноватори»[10].

Найсильнішими сторонами країни за даними цього індексу є стан її людського потенціалу та пов'язаний з ним вплив зайнятості на розвиток інноваційної діяльності. Ці показники перевищують гранично припустимий поріг у 50% і за своїм значенням перевищують навіть

звичні для ЄС параметри. Іншими аспектами, які також дають перевагу Україні перед членами Європейської спільноти, є капіталовкладення підприємств та активність продажів у високотехнологічній сфері. Хоча ці індекси і суттєво знизили свої значення у порівнянні з докризовими роками, все ж вони продовжують суттєво впливати на конкурентоспроможність українських інновацій.

Нереалізованими можливостями України можна назвати привабливість дослідницького середовища, державне фінансування сектору та кількість інноваторів. По-перше, дослідницьке середовище своєю застарілою фондоозброєністю, середніми зарплатами в галузі, відсутністю можливостей для комерціалізації відлякує як потенційних інвесторів, так і самих науковців. По-друге, підтримка уряду є недостатньою для галузі, що динамічно розвивається, і поки що не вийшла на рівень самокупності. По-третє, вищезазначені фактори спонукають інноваторів до еміграції за кордон, де їх ідеї знаходять визнання та приносять своєму творцю добробут та визнання.

І хоча в країні досить висока активність у сфері реєстрації патентів, торговельних марок та створенні дизайнерських макетів, та через слабкі зв'язки між науково-дослідними установами, державними інститутами та бізнесом, лише мала частка з них комерціалізується на Батьківщині та втілюються у зростання доданої вартості у балансі рахунків країни. Описані фактори середовища не можна визнати сприятливими для функціонування інноваційних підприємств, тому цей пункт є найслабшим в резюме України. Порівняльний аналіз показників України за 2010 та 2018 рік із середнім значенням індексу по Європейському Союзу див. Рис. 3.

Рис. 3. Динаміка складових інноваційного індексу Європейського інноваційного табло України і їх порівняння до середніх значень серед країн ЄС, 2017-2018 роки
Джерело: складено автором на основі [10]

Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів (Global Talent Competitiveness Index) оприлюднюється щороку Міжнародною бізнес-школою INSEAD у партнерстві з Adecco Group і Інститутом лідерства людського капіталу (HCLI) Сінгапуру. У ньому розглядається вплив технологічних змін на конкурентоспроможність талантів і підтверджується, що, незважаючи на тенденцію до заміни людей на робочих місцях роботизованою технікою, технології створюють і нові можливості для зайнятості. Основними навичками, на які є попит у будь-якому суспільстві, що орієнтується на постіндустріальну парадигму розвитку, є вміння працювати як з новими технологіями, так і з людьми, гнучкість, адаптивність та здатність працювати в команді.

Сумарний індекс розраховується на базі середнього арифметичного за 6 критеріями: розвиненість ринку праці, шанси для кар'єрного зростання, можливості для роботодавців по залученню талантів з усього світу, здатність утримувати кваліфікований персонал, виробничі навички співробітників і глобальні знання. Лідерами за цими параметрами виступають представники Європи, Азії та американського континенту – Швейцарія, Сінгапур та США.

Україна, серед 119 досліджуваних країн у 2018 р., покращила свою позицію із 41,5 балів на 8 пунктів та посіла 61 місце в загальному рейтингу між Лебаном та Ботсваною. Це дозволило їй стати тридцять третьою серед країн Європи і другою у групі країн з рівнем доходів нижчим за середній. Крім того, серед учасників останньої групи вона є найкращою за здатністю утримати таланти та технічними навичками працівників, третьою за рівнем глобальних знань та входить в десятку найкращих за кар'єрними можливостями для робітників[11].

На зростання сумарного рейтингу України за даним індексом вплинуло покращення позиції за такими складовими як умови на ринку праці, виробничі навички співробітників та глобальні знання, всі вони прямо чи опосередковано пов'язані з високим рівнем розвитку трудового потенціалу країни. Але, у той же час, ряд показників показали спадну динаміку, зокрема індекс приваблювання талантів, шанси для кар'єрного зростання та індекс утримання талантів. Чимало підприємств банкрутують і шанси знайти робоче місце або перспективну посаду для працівника зменшуються з кожним роком. Багато молодих спеціалістів, отримавши досвід протягом кількох років роботи на батьківщині, ставши

об'єктом капіталовкладень протягом стажування, емігрують за кордон, так і не реалізувавши себе на користь національної економіки, в основному через низький рівень оплати праці та непрозору систему призначення на високі посади. Динаміку означених показників див. Табл.3

Таблиця 3 - Динаміка значень основних показників глобального індексу конкурентоспроможності талантів в Україні у 2017-2018 роках

Показник	Рейтинг 2017	Рейтинг 2018
Ринкові та нормативні умови на ринку праці	103	99
Індекс приваблювання талантів	94	98
Шанси для кар'єрного зростання	64	66
Здатність утримувати кваліфікований персонал	54	58
Виробничі навички співробітників	66	44
Глобальні знання	53	42
Загальний індекс	69	61

Джерело: складено автором на основі [11]

Висновки з дослідження. Позиції України у більшості рейтингів, що ранжують країни за рівнем розвитку їх інноваційного потенціалу та технологічних можливостей не є задовільними для даного етапу її розвитку. Хоча з кожним роком її позиціонування у рейтингах зростають, але спостерігаються слабкі місця за деякими складовими індексу.

Основними причинами відсутності якісних стрибків у розвитку інновацій в державі є високий рівень соціальної напруги і низький рівень життя більшості населення, невизначена політична ситуація з певними територіями, зовнішні конфлікти з іншими державами через європейський курс України або її позиції у внутрішніх реформах, збіг об'єктивних обставин – наслідки світової фінансової кризи, планова слабкість економіки в добу переорієнтації на постіндустріальний напрям розвитку, політична нестабільність через великий рівень недовіри до владних структур та близькість чергових виборів. Все це пояснює неможливість втримати таланти, спонукає кваліфікованих працівників шукати своє призначення за кордоном, відлякує інвесторів від капіталовкладень в високотехнологічний сектор та веде до неефективного використання наявних ресурсів.

Низька ефективність національної інноваційної системи України пояснюється існуванням бар'єрів на шляху розвитку інтелектуальної власності в Україні у політичній, правовій, економічній та соціальній площині, які можуть бути подоланими тільки завдяки всебічному

вивченню та комплексному підходу з боку самої держави до впровадження механізму прискорення розвитку інноваційного потенціалу країни. Тільки конкретні кроки дозволять повною мірою реалізувати наявний інноваційний та людський потенціал, сприятимуть розвитку національної інноваційної системи та підвищать конкурентоспроможність країни у глобальних рейтингах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. National Innovation Systems. – Paris OSED. – 1999. – Р.4.
2. Цибульов П. М. Інтелектуальна власність як складова національної інноваційної системи України. / Перша Всеукраїнська науково-практична конференція «Всеукраїнський семінар з проблем економіки інтелектуальної власності» (м. Київ, 18.05.2018, НДІ інтелектуальної власності НАПрН України) – 2018, - С.54-55.
3. Андрошук Г. О. Давимука С. А. Федулова Л. І. Національні інноваційні системи: еволюція, детермінанти результативності: монографія/ Андрошук Г. О., Давимука С. А., Федулова Л. І. – К.: Парлам. Вид-во, 2015. - 512 с.
4. Концепція розвитку національної інноваційної системи. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. №680-р
5. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність/ Базилевич В. Д., - К., Знання, 2006. - 361 с.
6. International property rights index 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.internationalpropertyrightsindex.org/country/ukraine>
7. Global Innovation Index 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report#>
8. Bloomberg Innovation Index 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-01-22/south-korea-tops-global-innovation-ranking-again-as-u-s-falls>
9. The Global Competitiveness Report 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/country-economy-profiles/#economy=UKR>
10. Innovation Union Scoreboard 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/30705>
11. Global Talent Competitiveness Index 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gtcistudy.com/wp-content/uploads/2018/01/GTCI-2018-web.r1-1.pdf>